

Республіки, на основі вищезгаданого словника видає свій «Німецько-руський словар висловів правничих і адміністраційних». Джерелами словника, крім видання 1851 року, стали також «Малоруско-німецький словар» С. Желехівського та ««Німецько-руський словар» О. Партачького. Крім того, укладач скористався здобутками інших європейських лексикографів (польської, російської, чеської, угорської) і намагався розвивати термінологію на базі народної мови: «... використане природного багатства рускої мови, яка жиє в устах нашого народу» [2, с.IV]. У передмові до словника упорядник зокрема, зазначав: «З першої рускої термінології правничої з року 1851 задержав укладник всі ті вислови, котрі відповідають теперішньому розвоєви рускої мови, натомість пропустив всі вислови: несхожі з духом рускої мови, неясні або незрозумілі...» [2, с.IV]. Дослідник також випустив друге, доповнене видання словника («Німецько- український правничий словар»), яке вийшло друком 1920 року.

Отже, галицька традиція укладання правничої термінології розпочалася у середині XIX ст. і далі була продовжена в кількох термінологічних виданнях. Терміни, зафіксовані в галицькому правничому словнику 1920 року, вказують на тенденцію до побудови термінології на народно-розмовній основі з домішками лексичних запозичень з інших мов (польської, німецької), поміркованим використанням інтернаціоналізмів. Незважаючи на те, що західноукраїнська юридична термінологія через низку історичних причин не стала основою загальнонаціональної юридичної терміносистеми, описані вище лексикографічні праці, є цінним джерелом для сучасних мовознавців та юристів. На сучасному етапі розвитку української держави правничі термінологія знову переживає хвилю національного відродження. З часу проголошення незалежності України з'явилося багато різноманітних досліджень, присвячених даній тематиці. Результатом наукових дискусій між мовознавцями та спеціалістами інших сфер стало вироблення пропозицій щодо підвищення якості термінологічної діяльності (створення чіткої державної структури термінологічних організацій, прийняття державних стандартів, міжнародні контакти та ін.). Проте актуальним і досі залишається питання щодо формування методології укладання, зокрема, юридичних словників.

Список використаних джерел:

1. Juridisch-politische Terminologie für die slavischen sprachen Oesterreichs (deutsch-ruthenische separate Ausgabe). – Vien, 1851;
2. Левицький К. Німецько- український правничий словар. – Відень, 1920;
3. Мозер М. Роль Галичини у формуванні української літературної мови [доповідь, виголошена в Науковому Товаристві ім. Тараса Шевченка у Нью-Йорку, 15 т равня 2004 року] // http://www.shevchenko.org/users/shevchenkocgi/webdat_a_news.cgi?fid=1085603326&query=pagenum%3D2%26cgifunction%3DSearch&cgifunction=form;
4. Остапенко О. До історії слов'янської лексикографії: Juridisch-Politische Terminologie für die Slavischen Sprachen Oesterreichs (1849–1853) // Проблеми слов'янознавства: Національної академії внутрішніх справ. – 2003. – Вип. 53. – С. 264–270;

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ СПІВВІДНОШЕННЯ МОРАЛЬНОСТІ І СПАВЕДЛИВОСТІ ПРАВА

Осадча В.М.,

студент навчально-наукового інституту заочного та дистанційного навчання Національної академії внутрішніх справ

Проблеми права, його значення і ролі в житті людини та суспільства загалом є однією методологічних проблем юриспруденції. Дослідженню цього питання було присвячено чимало наукових праць, однак поняття «право» не набуло завершенно концептуального розроблення.

Серед правознавців дослідженням проблем сучасного праворозуміння, питань співвідношення моральності і справедливості права, утвердження принципу верховенства права тощо займаються такі провідні вітчизняні та російські вчені: С. Алексєєв, В. Бабкін, Г. Берман, Г. Бернацький, М. Козюбра, В. Малахов, М. Марченко, В. Нерсисянц, Н. Оніщенко, Л. Петров, В. Тацій, В. Тимошенко, Ю. Тоцька, П. Рабінович, В. Селіванов, І. Честнов, В. Четвернін, В. Цветков, М. Цвік та ін. [1, с. 104]

Слід підкреслити, що зв'язок «право – справедливість» зумовлений правовою природою справедливості. Справедливість для людини – це відповідність того, що людина віддає людям, і того, що отримує від них, відповідність прав і обов'язків. Проте права і обов'язки, як відомо, складають основу права.

Безумовно близькість справедливості і права є особливо очевидною на індивідуальному рівні, але вона має прояв і на рівні суспільства. Відомо, що суспільство характеризується суперечливими інтересами різних людей, суспільних груп і прошарків. Отже, на рівні суспільства ухвалення справедливого рішення полягає в врахуванні різних інтересів і пошуку компромісів між інтересами і потребами окремих людей і соціальних груп. Знаходження згоди, компромісу, а не знищення одних інтересів іншими, це конфронтація людей складають сутність правового регулювання суспільства в сучасних умовах. Соціальна справедливість, що розуміється як компроміс, і право, що сприймається як згода, є близькими.

Соціальне призначення права як засобу соціального компромісу відповідає природі соціальної справедливості. Крім того, компроміс передбачає певний обов'язок, інакше він неможливий. Проте справедливість як компроміс волюдіє внутрішньою примусовою силою, що підкреслює взаємозв'язок права і справедливості. [2, с. 116]

Стосовно урегульованості вітчизняного суспільства соціально справедливим правом хотілося б зазначити, що найбільш істотною його проблемою є відпрацювання моделі соціально справедливого права, тобто відповідного типу право розуміння, яке відповідає уявленням більшості людей про соціальну справедливість. Водночас хотілося б констатувати невизначеність сучасного право розуміння. Йдеться про те, що через трансформаційні процеси та необхідність зміни методології правознавчої національної академії внутрішніх справ вітчизняна юридична наука проголосила про свою відмову від нормативного розуміння права та переходу до нових видів право розуміння (природного, соціального, комунікативного). Проте, здається, що та поспішність, із якою це було зроблено, призвела не до прогресу у розвитку права та його розуміння, а до хаосу у сфері його дослідження, формування і функціонування. При цьому невизначеність поняття права відбивається на всіх інших правових категоріях та призводить до їх суперечливого розуміння, непослідовності у формуванні та ін. Тобто маємо добре засвідчено, що зміна методології праворозуміння зумовлює зміну методології правотворення, правореалізації та правоохорони. А тому надзвичайно обережно та осмислено відноситись до цього процесу. [3, с. 14]

Беззаперечно, що питання правотворення, правореалізації та правоохорони в перехідному суспільстві є однією із складних проблем, що стоять перед ученими-правознавцями і юристами-практиками України. Проблема і суперечність правотворення, правореалізації та правоохорони в посттоталітарному суспільстві має в своїй підставі декілька причин. По-перше, порівняння правових систем тоталітарного суспільства, для якого характерне панування держави над правом, заполітизування і ідеологізація права, і демократичного суспільства, в якому забезпечено верховенство права і пріоритет прав людини, дозволяє зробити висновок про їх принципову несумісність.

Другою особливістю правотворчості і правозастосування в посттоталітарному суспільстві є те, що вони здійснюються, як зазначалось вище, в умовах хаосу або дезорганізації перехідного суспільства і його правової системи.

Саме тому, наочною та болочою ознакою сучасного вітчизняного права є домінування у його середовищі правового нігілізму, який зумовлюється низьким рівнем правової свідомості та правової культури, а інколи і правовою безграмотністю. При цьому під правовим нігілізмом розуміють «...напрямок політико-правової думки, який відкидає соціальну цінність права і культивує негативне ставлення до нього. Належить до стійких і поширених виявів деформації правосвідомості населення. Може мати місце і в прямій і в прихованій формі: від скептичного ставлення до права до повної зневири у його реальних та потенційних можливостях». [4, с.42]

Отже, важливим напрямом розвитку сучасного права є забезпечення його ідей, принципів і положень, на основі узагальнення світового досвіду правотворення та праворозуміння. Саме це, на нашу думку, буде сприяти розвитку громадянського суспільства, де держава і людина несуть взаємну відповідальність згідно з правовим законодавством.

Список використаних джерел:

1. Львова О.Л. Дія права природного та позитивного: порівняльний аспект // Права держава. Випуск 23.- К: Ін-т держави і права ім. В.М. Корещього НАН України, 2012.- 688 с.
2. Макарєнко Л.О. Право як вияв культури сучасного суспільства. Випуск 23.- К: Ін-т держави і права ім. В.М. Корещього НАН України, 2012.- 688 с.
3. Колодій А.М. Громадянське суспільство та права держава: проблеми і шляхи розбудови // Право України, 2010.-№ 7.- С.14.
4. Юридична енциклопедія: в 6 т. редкол.: Шемшученко (голова редкол.) та ін. - К., 2003.- Т.5.П-С.-736с.

ЗАХИСТ ІНТЕРЕСІВ ОСОБИ, СУСПІЛЬСТВА І ДЕРЖАВИ ЯК МЕТА КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

Яцишин Ю.М.

студент юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри теорії та історії держави і права Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки **XTO**

Актуальність даної теми визначається реформуванням пенітенціарної системи України, зокрема її законодавчої бази, з метою наближення до кращих європейських стандартів, а відтак філософсько-теоретичні основи захисту інтересів особи, суспільства і держави мають стати підвалиною пенітенціарної доктрини держави.

З цього приводу у науковій юридичній літературі увага все більше акцентується на необхідності безумовного дотримання принципів кримінально-виконавчого права – невідворотності виконання і відбування покарань, законності, справедливості, гуманізму, демократизму, рівності засуджених перед законом, взаємної відповідальності держави і засудженого, диференціації та індивідуалізації виконання покарань, раціонального застосування примусових заходів і стимулювання правослухняної поведінки, поєднання з виправним впливом, участі громадськості в передбачених законом випадках у діяльності органів і установ виконання покарань. На думку науковців, це основні ідеї, керівні положення, які визначають стратегію функціонування інститутів і норм цієї галузі права, забезпечують політико-правову системність, регулювання суспільних відносин, що складаються при виконанні кримінальних покарань [1, с. 4; 2, с. 90; 3, с. 6–9].